

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

31-223 Kraków, ul. Kazimierza Wyki 3
e-mail: sekretariatUSKRK@stat.gov.pl tel. 12 415 60 11 Internet: <http://krakow.stat.gov.pl>

Informacja sygnalna – Nr 14

Data opracowania - listopad 2014 r.

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2013 R.

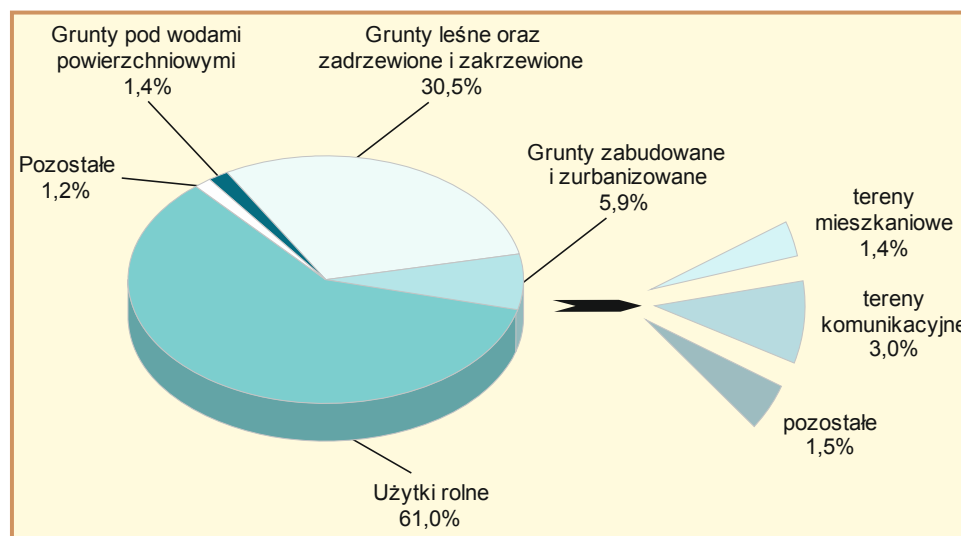
Informacja sygnalna zawiera statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej w województwie małopolskim. Zakres prezentowanych danych odpowiada aktualnemu stanowi prawnemu w tej dziedzinie.

Podstawowe źródło danych stanowią badania statystyczne GUS oparte głównie na sprawozdawczości rocznej oraz zbiory administracyjne.

Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi

Powierzchnia województwa małopolskiego według stanu w dniu 1 stycznia 2013 r. wynosiła 1518,3 tys. ha, tj. 4,9% ogólnej powierzchni kraju. Znaczną część powierzchni województwa zajmowały użytki rolne - 61,0%. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowiły 30,5%, a grunty zabudowane i zurbanizowane - 5,9%. Pozostała niewielka część powierzchni to grunty pod wodami powierzchniowymi, a także nieużytki, tereny różne oraz użytki ekologiczne.

WYKRES 1. STRUKTURA WYKORZYSTANIA GRUNTÓW WEDŁUG EWIDENCJI GEODEZYJNEJ
W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2013 R.
Stan w dniu 1 I

W odniesieniu do stanu w dniu 1 stycznia 2012 r. w województwie małopolskim zwiększyła się powierzchnia m.in. gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 2,3 tys. ha), gruntów leśnych oraz

zadrzewionych i zakrzewionych (o 0,7 tys. ha), natomiast zmniejszeniu uległa powierzchnia użytków rolnych (o 3,0 tys. ha).

Na użytki rolne, zajmujące łącznie 926,9 tys. ha, składały się w przeważającej mierze grunty orne (71,2%), w dalszej kolejności łąki i pastwiska trwałe (20,7%), grunty rolne zabudowane (4,3%), sady (3,1%), a pozostała niewielka część powierzchni (0,7%) przypadła na grunty pod rowami i stawami. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 463,1 tys. ha - w ponad 95% były zajęte przez lasy. Grunty zabudowane i zurbanizowane - 90,1 tys. ha - w większości (w 51,1%) przeznaczone były pod tereny komunikacyjne.

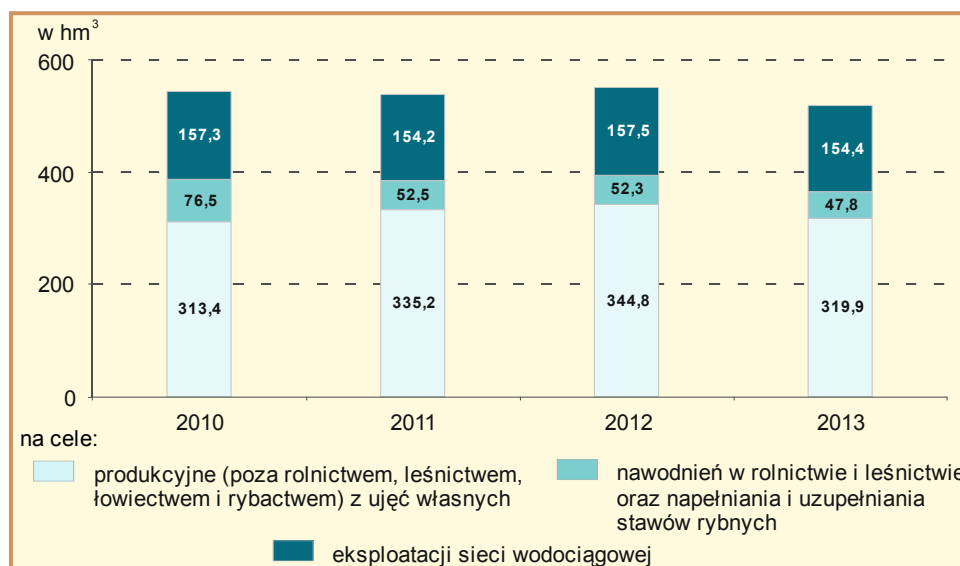
Tereny wiejskie zajmowały łącznie obszar 1352,7 tys. ha i stanowiły 89,1% ogólnej powierzchni województwa małopolskiego, a tereny miejskie - 165,6 tys. ha (10,9%).

Z produkcji rolniczej i leśnej w 2013 r. wyłączono 173 ha gruntów rolnych i leśnych, głównie na tereny osiedlowe (115 ha). Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagająca zagospodarowania i rekultywacji według stanu w dniu 31 XII 2013 r. wynosiła 1782 ha, czyli o 5,5% mniej niż w 2012 r. W ciągu omawianego roku zrekultywowano 100 ha, w tym na cele rolnicze przeznaczono 86 ha oraz zagospodarowano 16 ha - w tym 13 ha na cele rolnicze. Natomiast w 2012 r. z produkcji rolniczej i leśnej wyłączono 221 ha (w tym 114 ha na tereny osiedlowe). Z 1886 ha gruntów wymagających rekultywacji (stan w końcu 2012 r.) zrekultywowano 123 ha, w tym 74 ha na cele rolnicze i 24 ha na cele leśne. Jednocześnie w ciągu 12 miesięcy 2012 r. zagospodarowano łącznie 73 ha, w tym na cele rolnicze - 58 ha, a na cele leśne - 2 ha.

Wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

Woda jest jednym z najważniejszych komponentów środowiska naturalnego, niezbędnym do życia i wykorzystywanym na szeroką skalę przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie małopolskim w latach 2010-2013 wykazywał tendencję malejącą, co było wynikiem ograniczania poboru wody na potrzeby produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) z ujęć własnych. W 2013 r. **pobór wody** wyniósł 522,0 hm³, tj. 4,9% wielkości ogólnokrajowej. Był on o 5,9% mniejszy niż w 2012 r.

WYKRES 2. POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI WEDŁUG CELÓW POBORU

Na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) pobrano z ujęć własnych 319,9 hm³ - 61,3% wody, do eksploatacji sieci wodociągowej (pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci) 154,4 hm³ - 29,6%, a do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych 47,8 hm³ - 9,1%.

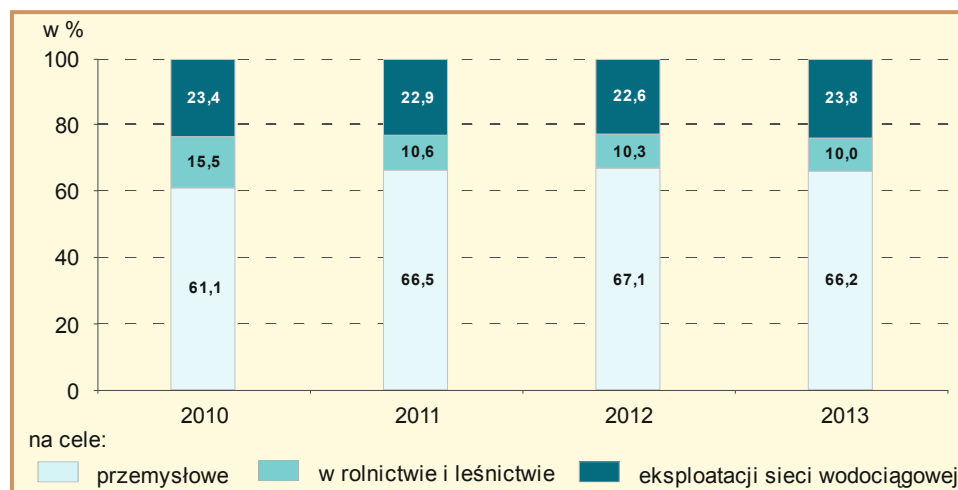
Spośród powiatów, w 2013 r. największy pobór wody miał miejsce w krakowskim - 275,3 hm³ (52,7% poboru wody w ogółem w województwie), w mieście Kraków - 69,7 hm³ (13,3%) i w oświęcimskim - 53,9 hm³ (10,3%). Najmniej wody pobrano w powiatach: dąbrowskim - 0,2% poboru wody w województwie, gorlickim i suskim - po 0,4%.

Pobór wody w powiecie krakowskim był przeznaczony głównie na cele produkcyjne, podobnie jak w powiecie olkuskim i w Tarnowie, podczas gdy w Krakowie wiązał się przede wszystkim z eksploatacją sieci wodociągowej. Natomiast w powiecie oświęcimskim aż 69,0% poboru było przeznaczone do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

W omawianym okresie **zużyto 475,8 hm³ wody**, tj. 4,7% wielkości krajowej. Było to mniej o 3,4% niż w roku 2010 i o 5,9% niż w 2012 r. Przemysł zużył 314,8 hm³, w tym ponad 97% przeznaczono na cele produkcyjne. Zużycie wody przez wodociągi sieciowe wynosiło 113,2 hm³ (23,8%), a do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie zużyto 47,8 hm³ (10,0% ogółu).

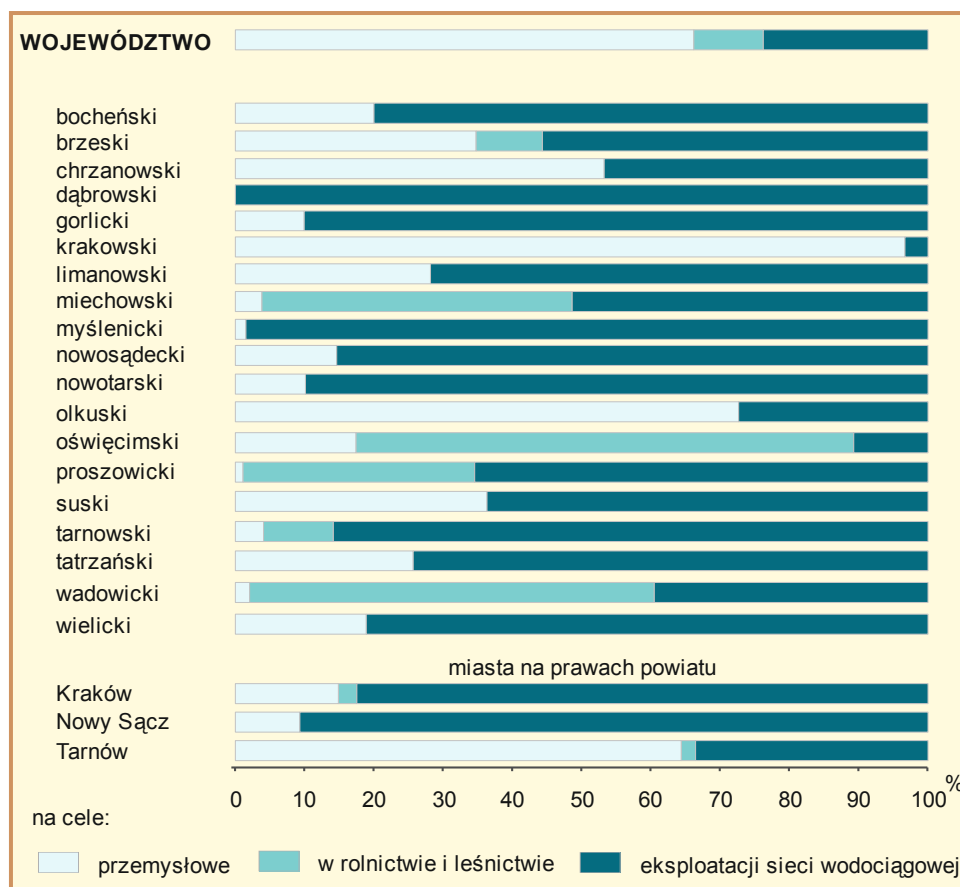
Struktura zużycia wody w ostatnich latach uległa niewielkiej zmianie. Zużycie wody na potrzeby przemysłu stanowiło 66,2% ogółu zużycia, tj. o 0,9 p. proc. mniej niż w 2012 r. W skali roku spadł także udział nawodnień w rolnictwie i leśnictwie - o 0,3 p. proc., a wzrost udziału eksploatacji sieci wodociągowej - o 1,2 p. proc.

WYKRES 3. STRUKTURA ZUŻYCIA WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI WEDŁUG CELÓW POBORU

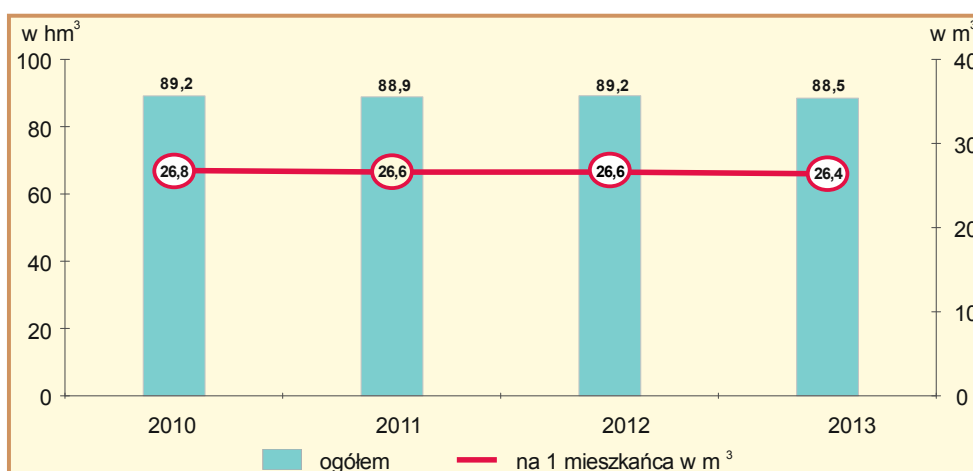
Największe zużycie, analogicznie jak w przypadku poboru wody, odnotowano w powiecie krakowskim, mieście Kraków i w powiecie oświęcimskim, a najmniejsze - w powiatach dąbrowskim, suskim i gorlickim. W powiecie krakowskim wyniosło ono 272,9 hm³, tj. ponad połowę, bo 57,4% zużycia wody w województwie. Wynikało to głównie z potrzeb przemysłu, na który w powiecie krakowskim przypadało 96,7% ogółu zużycia.

WYKRES 4. STRUKTURA ZUŻYCIA WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

W analizowanym roku **zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych** województwa małopolskiego wyniosło 88,5 hm³, tj. 7,4% w skali Polski. W 2013 r. zużycie to było nieco niższe niż w roku 2012, co przełożyło się na minimalny spadek zużycia wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa z 26,6 m³ na 26,4 m³. Świadczy to o istniejącej tendencji do oszczędzania wody.

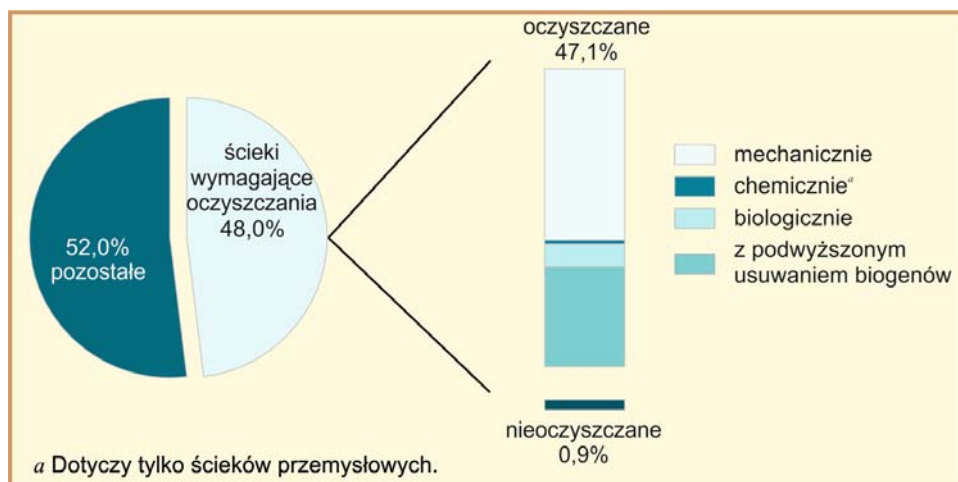
WYKRES 5. ZUŻYCIE WODY Z WODOCIĄGÓW W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

Na stopień degradacji i zanieczyszczenia zasobów wodnych w znacznym stopniu wpływa ilość wytwarzanych ścieków. W omawianym roku w województwie małopolskim do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 556,5 hm³ **ścieków komunalnych i przemysłowych**, tj. 6,2% ogółu ścieków

odprowadzonych do wód lub do ziemi w Polsce. Było to o 0,4% mniej niż w 2012 r. Na ścieki przemysłowe przypadało 84,1% (467,8 hm³), a pozostałe 15,9% (88,7 hm³) - na ścieki komunalne. Z ogółu ścieków, prawie połowa wymagała oczyszczania, w tym większość oczyszczono mechanicznie.

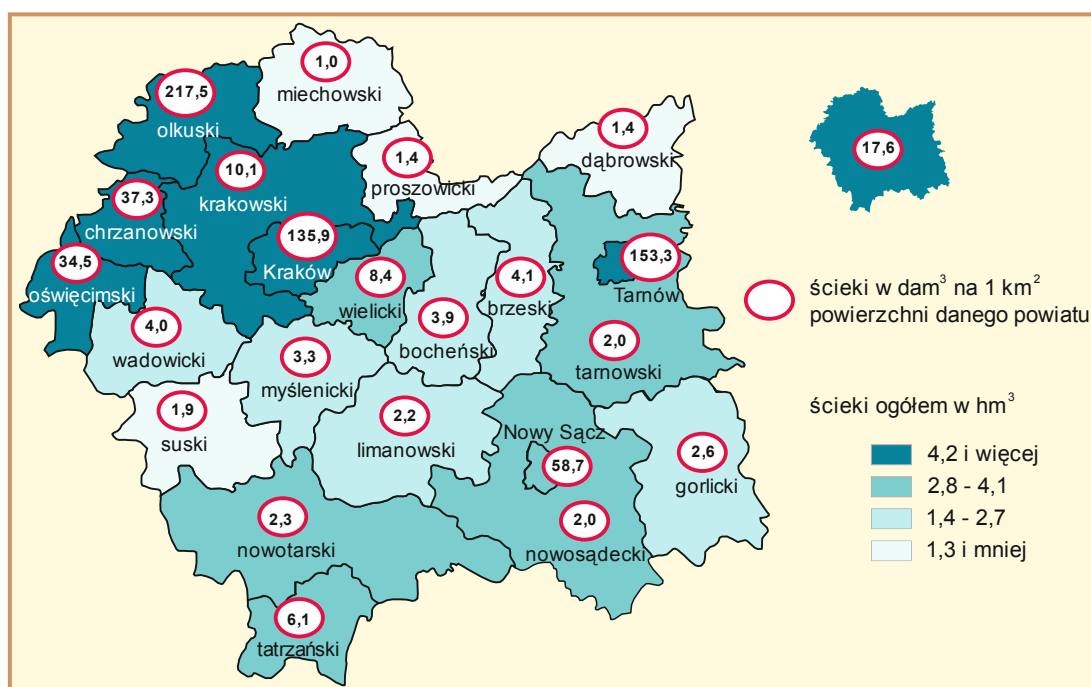
WYKRES 6. STRUKTURA ŚCIEKÓW PRZEMYSŁOWYCH I KOMUNALNYCH ODPROWADZONYCH DO WÓD LUB DO ZIEMI W 2013 R.

W latach 2011-2013 ilość ścieków wymagających oczyszczania wykazywała tendencję malejącą. W 2013 r. oczyszczania wymagało 267,1 hm³ ścieków (o 0,2% mniej niż w poprzednim roku), w tym 98,1% zostało oczyszczonych. Najwięcej ścieków było oczyszczanych mechanicznie - 56,9% i z podwyższonym usuwaniem biogenów - 32,9%, biologicznie oczyszczono 7,6%, a chemicznie - 0,8% ogółu ścieków wymagających oczyszczania. Na przestrzeni ostatnich lat uległa zmianie struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania.

W porównaniu z 2010 r. zwiększył się odsetek ścieków oczyszczanych mechanicznie i biologicznie, a spadł - oczyszczanych chemicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów.

WYKRES 7. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZANIA ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

Powiaty, które wytworzyły najwięcej ścieków wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi to: powiat olkuski - 50,3% udziału, miasto Kraków - 16,6%, powiat oświęcimski - 5,2%. Jednocześnie najmniej tego typu ścieków odprowadzono w powiatach: proszowickim (0,2%), dąbrowskim i miechowskim (po 0,3% udziału w wielkości wojewódzkiej).

Na terenie województwa małopolskiego znajduje się 18 miast o dużej skali zagrożenia środowiska ściekami. Odprowadziły one 87,9% ścieków wymagających oczyszczania w województwie. Czołówkę stanowiły: Bukowno, Kraków i Tarnów. W 2013 r. w Bukownie odprowadzono do wód lub do ziemi 132,2 hm³ ścieków wymagających oczyszczania, tj. 2033,3 dam³/km², w Krakowie - 44,4 hm³, tj. 135,9 dam³/km², a w Tarnowie - 11,0 hm³, tj. 153,3 dam³/km², podczas gdy średnia wojewódzka wynosiła 17,6 dam³/km².

W województwie małopolskim w omawianym roku działało 312 **oczyszczalni ścieków** (przemysłowych i komunalnych). Wśród nich znajdowały się 243 oczyszczalnie ścieków komunalnych, w tym 180 typu biologicznego i 63 z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W ostatniej dekadzie (od 2003 r.) liczba oczyszczalni komunalnych zwiększyła się o 22, natomiast oczyszczalni przemysłowych - spadła o 19. W 2013 r. w stosunku do 2012 r. przybyło 6 oczyszczalni ścieków komunalnych z podwyższonym usuwaniem biogenów, ale ubyła 1 biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych. Oczyszczalni ścieków przemysłowych było 69, w tym: 38 typu biologicznego (o 2 mniej niż w 2012 r.), 23 typu mechanicznego (o 4 mniej), 6 chemicznych (tyle samo, co rok wcześniej) i 2 z podwyższonym usuwaniem biogenów (również tyle samo, co rok wcześniej).

W końcu 2013 r. w rozbiu terytorialnym najwięcej oczyszczalni ścieków komunalnych działało w powiecie nowotarskim (27 obiektów), nowosądeckim (26 obiekty) i krakowskim (22 obiekty), a najmniej w powiecie miechowskim (4) oraz po 1 oczyszczalni w Nowym Sączu i Tarnowie. W Krakowie działało 8 oczyszczalni ścieków komunalnych, w tym 6 biologicznych i 2 z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Według danych szacunkowych w województwie małopolskim 59,6% ludności korzystało z oczyszczalni ścieków. Odsetek ten w ciągu ostatniej dekady systematycznie wzrastał. Dla porównania, w 2003 r. wyniósł 49,8%, a w 2012 r. - 58,1%. Największy **odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** odnotowano w Tarnowie - 100%, Nowym Sączu - 98,9% i Krakowie - 91,5% oraz w powiatach: chrzanowskim (71,0%), tatrzańskim (68,0%) i oświęcimskim (63,5%), natomiast najmniejszy - w powiatach: suskim (30,4%), nowosądeckim (31,9%) i limanowskim (32,8%).

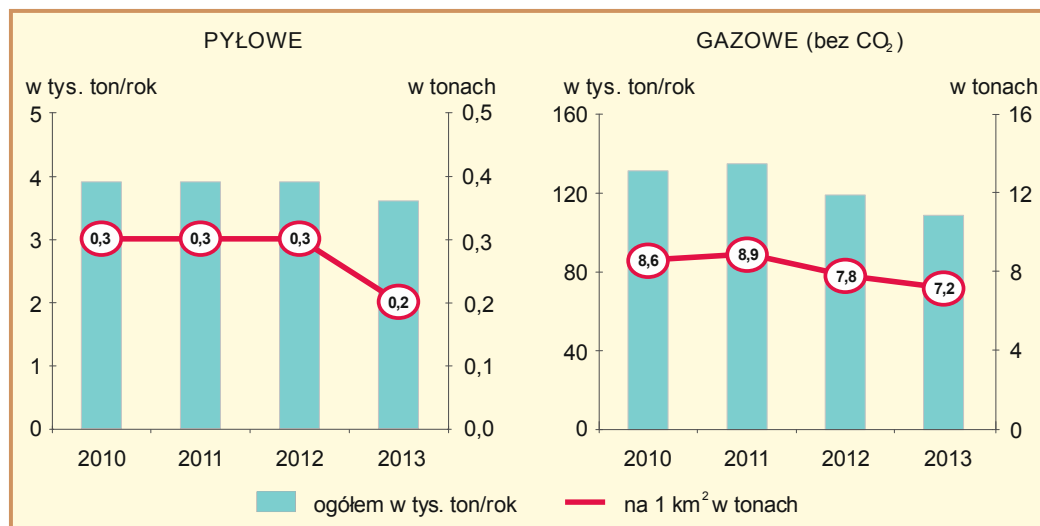
Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wpływa (pośrednio) na zmniejszenie zanieczyszczenia wód i gleby. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej (bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów) w 2013 r. w województwie małopolskim wynosiła 18,5 tys. km, czyli więcej o 22,2% niż w 2003 r. i o 2,4% niż w 2012 r. Długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze) w relacji do 2003 r. była ponad 2-krotnie większa, a w stosunku do 2012 r. wzrosła o 8,6% i wyniosła 12,4 tys. km.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

Duże znaczenie dla ochrony środowiska ma związane z industrializacją regionu ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów przemysłowych. W 2013 r. na terenie województwa działały 134 **zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza**, tj. 7,6% ogółu tego typu zakładów w Polsce. Liczba ta spadła w porównaniu z 2012 r. o 4. Większość tych zakładów, tj. prawie 70%, posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, natomiast ponad 17% było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie małopolskim z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyniosła w ciągu roku 112,2 tys. t (bez CO₂). Na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się zarówno emisja zanieczyszczeń pyłowych, jak i gazowych.

WYKRES 8. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH

W 2013 r. wyemitowano 3,6 tys. t **zanieczyszczeń pyłowych** (0,2 t na 1 km² powierzchni), co stanowiło 7,3% ogólnopolskiej emisji pyłów (w Polsce również średnio 0,2 t na 1 km²). W skali roku nastąpił spadek emisji pyłów o 8,6%. Pochodziła ona głównie ze spalania paliw (59,9%). Najwięcej zanieczyszczeń pyłowych zanotowano w Krakowie - 1,7 tys. t/rok, tj. 47,0% ogółu wytworzonych w województwie. Na kolejnych miejscach uplasowały się: Tarnów - 0,5 tys. t/rok (13,6%) i powiat chrzanowski - 0,4 tys. t/rok (10,4%). Z kolei zanieczyszczeń gazowych najwięcej wyemitowano także w Krakowie - 43,0% ogółu emisji, powiecie chrzanowskim - 17,9% i Tarnowie - 13,3%.

Na terenie 18 miast o dużej skali zagrożenia powietrza koncentrowało się 95,0% wojewódzkiej emisji zanieczyszczeń pyłowych i 97,8% zanieczyszczeń gazowych. Emisja zanieczyszczeń pyłowych koncentrowała się w miastach, zwłaszcza w Krakowie (prawie połowa ogólnej emisji), Tarnowie (13,6%), Skawinie (8,5%) i Trzebini (8,2%). Biorąc pod uwagę zanieczyszczenia gazowe, w czołówce znalazły się również: Kraków (43,0%), Trzebinia (17,1%), Skawina (14,4%), Tarnów (13,3% ogółu emisji).

Wśród **zanieczyszczeń gazowych** dominował dwutlenek węgla (CO₂), stanowiąc 99,0% ogólnej emisji gazów. Ponadto w skład zanieczyszczeń wchodziły m.in. metan, dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz tlenek węgla. W omawianym roku emisja zanieczyszczeń gazowych bez CO₂ wynosiła 108,6 tys. t (7,2 t na 1 km²), tj. 6,8% wielkości krajowej. Było to o 8,7% mniej niż w 2012 r. Najwięcej emisji zanieczyszczeń gazowych bez CO₂ przypadło na powiat oświęcimski - 41,5%, na Kraków - 19,6% i na Tarnów - 12,6% udziału.

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza **zatrzymano i zneutralizowano** 669,9 tys. t zanieczyszczeń pyłowych, tj. 99,5% zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych i 132,0 tys. t zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), tj. 54,9% zanieczyszczeń gazowych wytworzonych (bez CO₂). Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń gazowych w latach 2010-2013 zwiększył się z 45,9% do 54,9%, podczas gdy w przypadku zanieczyszczeń pyłowych cały czas utrzymywał się na stosunkowo wysokim poziomie (99,4% - 99,5%).

Najwyższy stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych odnotowano w powiatach: krakowskim, chrzanowskim - po 99,8% i oświęcimskim - 99,7%. Natomiast największy stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wystąpił w powiatach: olkuskim - 97,0%, brzeskim - 86,2% i chrzanowskim - 66,6%.

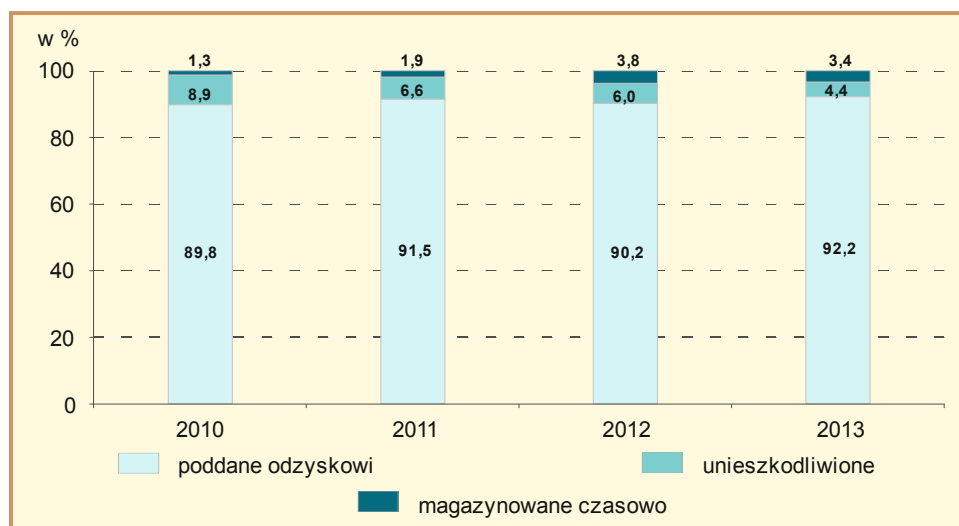
Spośród zneutralizowanych zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) dwutlenek siarki stanowił 72,0%, tlenek węgla - 8,9%, węglowodory - 4,0%, tlenki azotu - 3,9%, a resztę pozostałe gazy (głównie amoniak, dwusiarczek węgla, fluor, siarkowodór i związki chloroorganiczne) - łącznie około 11%.

Odpady

W województwie małopolskim nadal występuje problem zanieczyszczenia środowiska dużą ilością wytwarzanych i nagromadzonych odpadów. Jednak ogólna ilość **odpadów** (z wyłączeniem odpadów komunalnych) **dotychczas składowanych** (nagromadzonych) w ciągu dekady wykazywała tendencję malejącą i w końcu roku 2013 wyniosła 114,5 mln t, tj. 6,8% wielkości krajowej. Było to o 36,4% mniej niż w 2003 r. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 7,5 tys. t odpadów, według powiatów najczęściej w Krakowie - 111,4 tys. t/km², powiecie olkuskim i powiecie chrzanowskim - odpowiednio: 66,1 i 48,5 tys. t/km². Aż 60,4% wojewódzkiej ilości odpadów nagromadzonych w środowisku oraz 54,7% odpadów wytworzonych w ciągu roku koncentrowało się w 8 miastach, takich jak: Kraków, Trzebinia, Oświęcim, Libiąż, Skawina, Bukowno, Alwernia i Tarnów.

W 2013 r. 146 **zakładów** (objętych badaniem) **wytworzyło** 6,4 mln t **odpadów** (4,9% w skali kraju), tj. mniej o 39,4% niż w 2003 r. i o 5,2% niż w 2012 r. Liczba zakładów wytwarzających odpady spadła w ujęciu rocznym o 1, stanowiąc 7,1% liczby notowanej dla Polski. Odpady poddane odzyskowi stanowiły 92,2% wszystkich odpadów wytworzonych w ciągu roku, 4,4% odpadów unieszkodliwiono, a pozostałe 3,4% zmagazynowano czasowo. W minionej dekadzie odnotowano tendencję spadkową ilości odpadów wytworzonych.

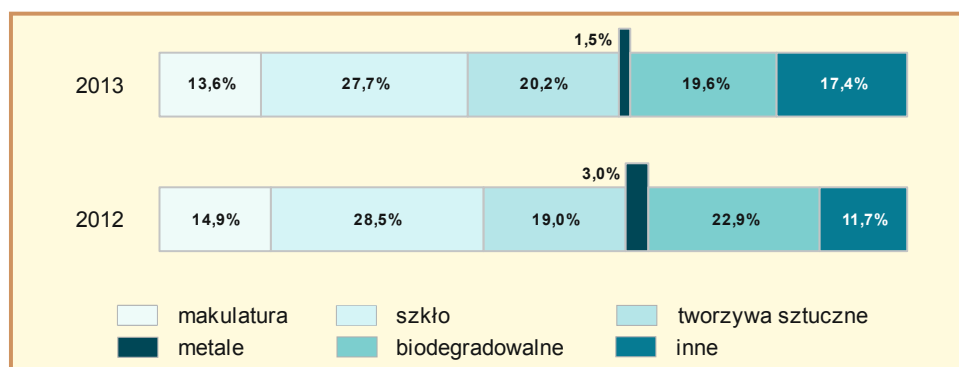
WYKRES 9. STRUKTURA ODPADÓW WYTWORZONYCH (z wyłączeniem odpadów komunalnych)

Do 2010 r. ilość wytworzonych **odpadów komunalnych** z roku na rok wzrastała, po czym zaczęła się zmniejszać. W 2013 r. zebrano 702,0 tys. t odpadów stałych co oznacza spadek o 1,4% w stosunku do roku poprzedniego. Wywieziono 1557,2 dam³ nieczystości ciekłych. Na 1 mieszkańca w województwie przypadało 155,0 kg odpadów komunalnych zebranych (zmieszanych i wyselekcjonowanych) w ciągu roku (w kraju średnio 185,4 kg). Z ogólnej ilości stałych zebranych odpadów komunalnych 74,1% pochodziło

z gospodarstw domowych, 21,4% z handlu, małego biznesu, biur i instytucji, a 4,5% z usług komunalnych. Ilość odpadów zmieszanych bez wyselekcjonowanych wyniosła 592,5 tys. t. Selektywnie zebrano 15,6% odpadów komunalnych, czyli 109,6 tys. t (tj. o 6,4% więcej niż w poprzednim roku). Z ogółu szkło stanowiło 27,7%, tworzywa sztuczne - 20,2%, odpady biodegradowalne - 19,6%, makulatura - 13,6%, metal - 1,5%. Selektywną zbiórkę odpadów biodegradowalnych objęto badaniem od 2006 r., a łączna ilość zebranych odpadów tego typu systematycznie rosła do 2011 r., po czym zaczęła spadać. W 2013 r. ich udział w ogólnej liczbie odpadów komunalnych zebranych selektywnie był o 3,3 p. proc. niższy niż w 2012 r.

WYKRES 10. STRUKTURA ODPADÓW KOMUNALNYCH ZEBRANYCH SELEKTYWNIE

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych jest w dalszym ciągu ich deponowanie na składowiskach. W 2013 r. 85,1% zebranych odpadów zmieszanych trafiło na składowiska. W końcu roku były 23 czynne kontrolowane składowiska (zajmujące powierzchnię 84,5 ha) oraz 407 nielegalnych wysypisk. W ciągu roku zlikwidowano ponad 3,2 tys. dzikich wysypisk śmieci.

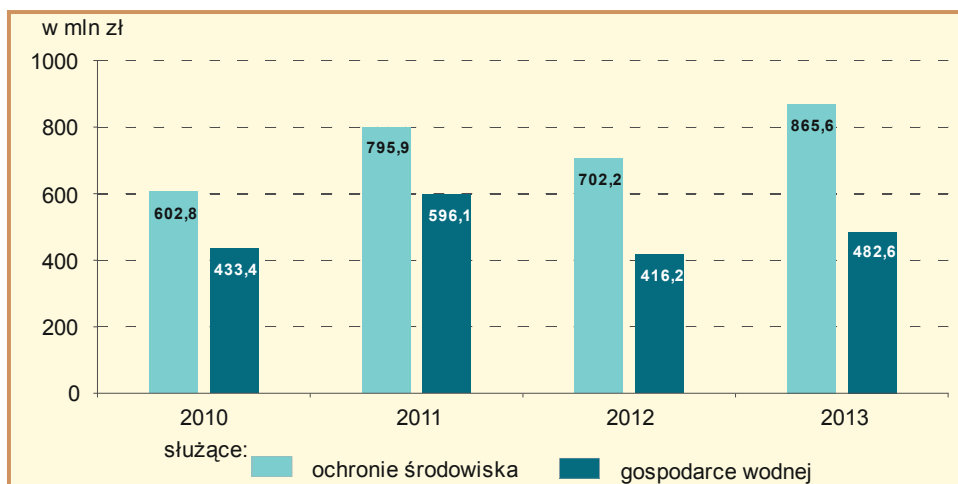
Powierzchnia składowania odpadów niezrekultywowana (według stanu w końcu 2013 r.) wynosiła 724,9 ha i w porównaniu z końcem 2012 r. zmniejszyła się o 4,2%. Najwięcej niezrekultywowanych terenów składowania odpadów w 2013 r. znajdowało się w: Krakowie (273,3 ha), w powiecie chrzanowskim (115,2 ha) i w Tarnowie (105,2 ha).

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

Zapobieganie degradacji środowiska wymaga ponoszenia nakładów finansowych na ekologiczne przedsięwzięcia. W 2013 r. **nakłady na ochronę środowiska** w województwie małopolskim ukształtowały się na najwyższym od dziesięciu lat poziomie, wynosząc 865,6 mln zł (w cenach bieżących), tj. 8,0% nakładów w Polsce poniesionych na ten cel. W porównaniu z 2003 r. wzrosły one prawie dwukrotnie, a w odniesieniu do 2012 r. - o 23,3%. Najwięcej środków pieniężnych przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód - 558,7 mln zł, tj. - 64,5% nakładów ogółem, w tym głównie na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe 72,4% i na oczyszczanie ścieków 26,9%. Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 164,2 mln zł, tj. 19,0% nakładów ogółem.

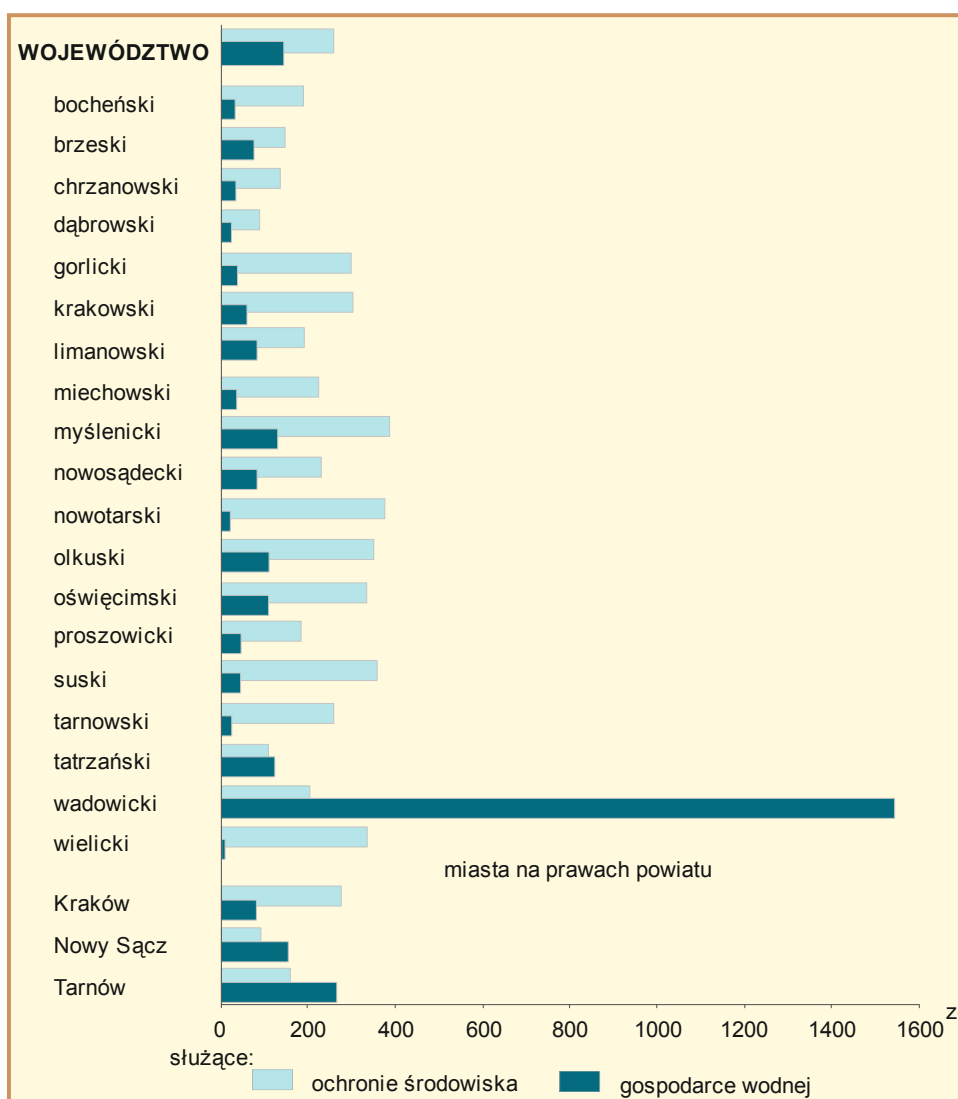
W województwie małopolskim, największe kwoty na środki trwałe służące ochronie środowiska wydatkowano w mieście Kraków - 209,0 mln zł, (tj. 24,1% ogółu) i w powiatach: krakowskim - 80,1 mln zł, nowotarskim - 71,0 mln zł oraz oświęcimskim - 51,7 mln zł, a najmniej w powiecie dąbrowskim - 5,2 mln zł, tatrzańskim (7,3 mln zł) i mieście Nowy Sącz (7,6 mln zł). Na 1 mieszkańca przypadło 258 zł nakładów (średnio w kraju 282 zł), przy czym najwięcej w powiatach: myślenickim - 385 zł, nowotarskim - 375 zł i suskim - 357 zł, a najmniej w powiecie dąbrowskim - 88 zł, mieście Nowy Sącz - 91 zł oraz w powiecie tatrzańskim - 108 zł.

WYKRES 11. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)

Nakłady na środki trwałe służące **gospodarce wodnej** w 2013 r. wyniosły 482,6 mln zł, tj. więcej niż w poprzednim roku o 15,9% (15,8% nakładów krajowych). Największy udział w nakładach ogółem stanowiły środki przeznaczone na zbiorniki i stopnie wodne (58,5%) oraz ujęcia i doprowadzenia wody (23,9%).

WYKRES 12. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

W przekroju terytorialnym, najwięcej środków pieniężnych na gospodarkę wodną wydano w powiecie wadowickim - 245,2 mln zł, w Krakowie - 61,1 mln zł i w Tarnowie - 29,8 mln zł. Na 1 mieszkańca nakłady wynosiły średnio 144 zł, (przeciętnie w kraju 80 zł), przy czym najwięcej w powiecie wadowickim - 1542 zł, oraz w miastach: Tarnów - 266 zł i Nowy Sącz - 154 zł.

Podstawowym **źródłem finansowania nakładów na ochronę środowiska** były środki własne w wysokości 440,3 mln zł, które stanowiły ponad połowę (50,9%) ogółu nakładów, a także środki z zagranicy - 216,5 mln zł (1/4 ogółu nakładów) i fundusze ekologiczne - 128,1 mln zł (14,8%).

Na **gospodarkę wodną** z funduszy ekologicznych przeznaczono 266,1 mln zł (ponad połowę ogółu nakładów na ten cel), ze środków własnych pochodziło 113,9 mln zł (prawie 1/4), z budżetu centralnego - 50,5 mln zł, tj. 10,5%, a z zagranicy - 37,4 mln zł, tj. 7,8%.

Efekty rzeczowe w zakresie ochrony środowiska w latach 2012-2013 to, m.in.:

- przekazanie w 2013 r. do eksploatacji urządzeń o zdolności do redukcji zanieczyszczeń pyłowych 199 t/rok oraz urządzeń o zdolności do redukcji zanieczyszczeń gazowych 1531 t/rok (w roku poprzednim tylko urządzeń o zdolności do redukcji zanieczyszczeń gazowych 1273 t/rok),
- wybudowanie 859,9 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (w 2012 r. 659,9 km),
- powstanie 1472 indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków (wobec 581 rok wcześniej),
- przekazanie do użytku 1 podoczyszczalni ścieków przemysłowych (rok wcześniej - 2),
- oraz przekazanie do użytku 7 nowych oczyszczalni ścieków komunalnych (przed rokiem - 1).

Efektami uzyskanymi w gospodarce wodnej w 2013 r. było:

- oddanie do użytku ujęć wodnych o wydajności 3,0 tys. m³/dobę (podobnie jak w 2012 r.),
- oddanie 404,4 km sieci wodociągowej (w 2012 r. 383,2 km),
- regulacja i zabudowa rzek i potoków 138,2 km (przed rokiem 180,8 km),
- wykonanie 20,8 km obwałowań przeciwpowodziowych (rok wcześniej 117,4 km),
- powstanie 1 zbiornika wodnego o pojemności 759,0 tys. m³,
- wykonanie 1 stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych (w 2012 r. - 2).

Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej. Lasy

Podstawowym celem ochrony przyrody jest utrzymanie na chronionym obszarze naturalnych procesów przyrodniczych i stabilności ekosystemów, a także zachowanie różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego. Ochrona przyrody zapewnia ciągłość istnienia gatunków i ekosystemów, kształtuje właściwą postawę wobec jej zasobów oraz pozwala na przywrócenie ich do właściwego stanu.

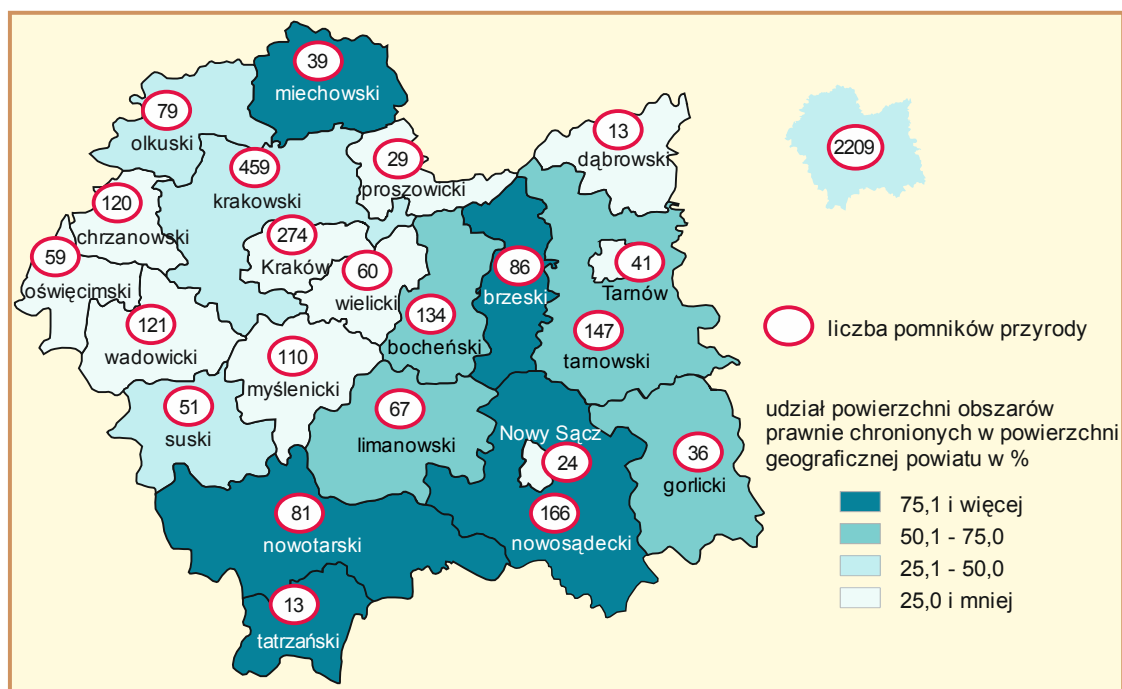
Obszary prawnie chronione w województwie małopolskim według stanu w dniu 31 XII 2013 r. zajmowały łącznie 790,8 tys. ha, co stanowiło 52,1% powierzchni ogólnej województwa i 7,8% powierzchni chronionej w Polsce. W odniesieniu do stanu z 2012 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych nieznacznie się zmieniła - zmalała o około 77 ha. W strukturze obszarów objętych ochroną prawną dominują obszary chronionego krajobrazu (72,5% areалу chronionego oraz 37,7% powierzchni ogólnej), jak również parki krajobrazowe (22,5% areálu chronionego). Większość powierzchni obszarów chronionych w województwie koncentruje się w powiatach podregionu nowosądeckiego (53,9% powierzchni obszarów chronionych). Największy udział obszarów chronionych w powierzchni danego powiatu odnotowano w: tatrzańskim (92,9%), nowotarskim (88,5%), miechowskim (86,4%), nowosądeckim (81,5%), brzeskim

(75,9%) i tarnowskim (75,0%). Natomiast relatywnie najmniej obszarów tego typu posiadało miasto Tarnów (0,1%) oraz powiaty: wielicki (0,3%) i oświęcimski (0,6%). W Krakowie obszary objęte ochroną prawną stanowiły 14,9% powierzchni miasta.

W omawianym roku na 1 mieszkańca w województwie przypadało 2,4 tys. m² powierzchni obszarów prawnie chronionych, przy czym najwięcej w powiecie miechowskim - 11,7 tys. m², a najmniej w Tarnowie - zaledwie 1 m². W Krakowie na 1 mieszkańca przypadały 64 m² powierzchni prawnie chronionej.

Siedziby Dyrekcji 5 **parków narodowych** znajdowały się na terenie województwa małopolskiego - Tatrzańskiego, Gorczańskiego, Babiogórskiego, Pienińskiego i Ojcowskiego. Powierzchnia parków narodowych w 2013 r. wyniosła 38,0 tys. ha, co stanowiło 2,5% powierzchni ogólnej województwa. W porównaniu z 2012 r. zwiększyła się zaledwie o 0,4 ha. Prawie połowa powierzchni parków narodowych objęta była ochroną ścisłą, gdzie chroni się całą przyrodę i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. Największy park położony na terenie województwa to Tatrzański Park Narodowy. Został on utworzony w 1947 r. i zajmuje powierzchnię 21,2 tys. ha.

WYKRES 13. POWIERZCHNIA OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH
I LICZBA POMNIKÓW PRZYRODY WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.
Stan w dniu 31 XII

W końcu 2013 r. w województwie ochroną rezerwatową objętych było 85 obiektów o łącznej powierzchni 3,4 tys. ha. W odniesieniu do roku 2012 powierzchnia **rezerwatów przyrody** wzrosła o 14,2 ha. Najliczniejsze w województwie były rezerваты chroniące ekosystemy leśne (43 obiekty) o łącznej powierzchni 2,0 tys. ha oraz krajobrazowe (15 obiektów) o powierzchni 0,8 tys. ha. Pod ścisłą ochroną znajdowało się 11,3% powierzchni rezerwatów. Przeciętna powierzchnia rezerwatu w 2013 r. wyniosła 39,6 ha, przy czym najmniejsze były rezerваты stepowe (średnio 4,8 ha), a największe torfowiskowe (średnio 114,7 ha). Średnia powierzchnia rezerwatów leśnych wynosiła 46,9 ha.

Parki krajobrazowe są terenami chronionymi ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe, a jednocześnie pełnią funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Powierzchnia parków krajobrazowych (łącznie z powierzchnią rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody) w 2013 r. w województwie małopolskim

wyniosła 178,2 tys. ha, tj. 11,7% powierzchni ogólnej województwa. Największym pod względem powierzchni był Popradzki Park Krajobrazowy (54,4 tys. ha).

Inne formy ochrony przyrody, które w 2013 r. występowały na terenie województwa to: 2209 pomników przyrody (obejmujących przede wszystkim pojedyncze drzewa - 1721 obiektów), 54 stanowiska dokumentacyjne, 44 użytki ekologiczne oraz 4 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Grunty leśne w 2013 r. w województwie małopolskim zajmowały obszar 440,1 tys. ha, tj. 29,0% powierzchni ogólnej województwa i 4,7% powierzchni gruntów leśnych kraju. Powierzchnia lasów (434,9 tys. ha) stanowiła prawie 99% obszaru gruntów leśnych. Pozostałą część, tj. niewiele ponad 1% stanowiły grunty związane z gospodarką leśną. W strukturze własnościowej lasów więcej było lasów publicznych (56,5%) niż prywatnych (43,5%). W zarządzie PGL Lasy Państwowe znajdowało się 199,1 tys. ha (45,2% powierzchni gruntów leśnych).

Lasy w większości skoncentrowane były w południowej części województwa, w powiatach takich jak: nowosądecki (67,9 tys. ha), nowotarski (54,8 tys. ha), gorlicki (41,9 tys. ha), limanowski (36,7 tys. ha) i suski (33,1 tys. ha). Zajmowały one łącznie ponad połowę, bo prawie 54% powierzchni lasów w województwie.

Wskaźnik lesistości w województwie małopolskim w 2013 r. wyniósł 28,6% (w Polsce 29,4%), przy czym najwyższy odnotowano w powiatach: tatrzańskim (48,4%), suskim (48,2%), nowosądeckim (43,8%) i gorlickim (43,4%), a najmniejszy w powiecie proszowickim (1,5%).

Województwo małopolskie na tle innych województw

Interesująco przedstawia się porównanie województwa małopolskiego z innymi województwami, zwłaszcza biorąc pod uwagę obszary prawnie chronione oraz, z drugiej strony, ilość wytwarzanych zanieczyszczeń, ścieków odprowadzanych do wód lub do ziemi i wytwarzanych odpadów. W 2013 r. pod względem powierzchni obszarów prawnie chronionych (wynoszącej 790,8 tys. ha) województwo małopolskie zajmowało 5 miejsce wśród województw, za: warmińsko-mazurskim, mazowieckim, wielkopolskim i podkarpackim.

Natomiast według powierzchni parków narodowych (38,0 tys. ha) województwo małopolskie znalazło się na 4 miejscu, za: podlaskim, podkarpackim i mazowieckim. Także pod względem wielkości obszarów chronionego krajobrazu (573,1 tys. ha), nasze województwo lokowało się w pierwszej piątce, za: warmińsko-mazurskim, mazowieckim, wielkopolskim i świętokrzyskim. Obszar prawnie chroniony związany jest z bogactwem form krajobrazu i różnorodnością biologiczną i wpływa m. in. na atrakcyjność turystyczną regionu.

Warto porównać województwo szczególnie z ościennymi województwami: podkarpackim, śląskim i świętokrzyskim. W omawianym roku **w sąsiednich województwach** powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych wyniosła: w podkarpackim 800,6 tys. ha (44,9% powierzchni geograficznej województwa), w świętokrzyskim 760,5 tys. ha (64,9%), a w śląskim 273,6 tys. ha (22,2%). W województwie małopolskim powierzchnia obszarów prawnie chronionych zajmuje ponad połowę powierzchni geograficznej województwa (druga lokata w kraju za województwem świętokrzyskim).

Poniższe zestawienie przedstawia województwo małopolskie w 2013 r. na tle sąsiednich województw.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Małopolskie	Podkarpackie	Śląskie	Świętokrzyskie
Powierzchnia województwa ^{ab} w tys. ha	1518	1785	1233	1171
w tym w %:				
użytki rolne	61,0	52,9	51,3	64,1
lasy	29,0	38,3	32,6	28,6
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych (stan w dniu 31 XII):				
w tys. ha	791	801	274	760
w % powierzchni województwa	52,1	44,9	22,2	64,9
na 1 mieszkańca w m ²	2353	3760	595	5996
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności:				
w hm ³	476	253	388	1225
w tym w % ogółem:				
przemysł	66,2	59,6	32,5	91,1
rolnictwo i leśnictwo ^c	10,0	16,4	20,8	5,4
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % wymagających oczyszczenia ^d	98,1	98,1	82,6	61,4
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. ton:				
pyłowych:				
w tys. ton	3,6	1,7	10,6	2,4
na 1 km ² w tonach	0,2	0,1	0,9	0,2
gazowych (bez CO ₂):				
w tys. ton	109	19,9	714	70,0
na 1 km ² w tonach	7,2	1,1	57,9	6,0
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku:				
w tys. ton	6431	1650	38498	4438
na 1 km ² w tonach	424	92,4	3122	379
Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku):				
w tys. ton	702	358	1348	170
na 1 mieszkańca w kg	209	168	293	134
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) służące:				
ochronie środowiska:				
w tys. zł	865596	579800	1752171	737362
na 1 mieszkańca w zł	258	272	380	580
gospodarce wodnej:				
w tys. zł	482562	174714	407314	79775
na 1 mieszkańca w zł	144	82	88	63

a Stan w dniu 1 I. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi), dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii. c Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych. d Odprowadzone do wód lub do ziemi. e Dane szacunkowe.

Z walorami turystyczno-krajobrazowymi naszego województwa kontrastuje fakt, że w 2013 r. plasowało się ono w pierwszej piątce wśród województw zajmując czwartą lokatę (po śląskim, łódzkim i mazowieckim) pod względem ilości emisji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza oraz również drugie miejsce (za śląskim) w ilości ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi, a także czwartą lokatę (po dolnośląskim, śląskim i łódzkim) z uwagi na ilość odpadów wytworzonych w ciągu roku przypadających na 1 km² powierzchni województwa.

TABL. 1. WYBRANE DANE O OCHRONIE ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100

Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi

Powierzchnia geodezyjna województwa ^a (stan w dniu 1 I)				
w tys. ha	1518	1518	1518	100,0
w tym:				
użytki rolne	931	930	927	99,7
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	462	462	463	100,1
grunty pod wodami powierzchniowymi	20,6	20,6	20,6	100,1
grunty zabudowane i zurbanizowane	86,7	87,8	90,1	102,7
nieużytki	11,5	11,5	11,5	99,7
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania (stan w dniu 31 XII) w ha ...	1846	1886	1782	94,5
Grunty (w ciągu roku) w ha:				
zrekultywowane	76	123	100	81,3
zagospodarowane	37	73	16	21,9

Wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności:				
w hm ³	542	555	522	94,1
na 1 km ² w dam ³	35,7	36,5	34,4	94,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności:				
w hm ³	496	506	476	94,1
w tym w % ogółem:				
przemysł	66,5	67,1	66,2	x
rolnictwo i leśnictwo ^b	10,6	10,3	10,0	x
eksploatacja sieci wodociągowej ^c	22,9	22,6	23,8	x
Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
wodociągowej	17698	18067	18508	102,4
kanalizacyjnej ^d	10649	11390	12371	108,6
Oczyszczalnie ścieków:				
przemysłowe	80	75	69	92,0
komunalne ^e	235	238	243	102,1
Ludność korzystająca ^f z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	56,9	58,1	59,6	x
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % wymagających oczyszczania ^g	98,5	98,2	98,1	x
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi:				
w hm ³	307	268	267	99,8
oczyszczane	302	263	262	99,7
nieoczyszczane	4,6	4,7	5,0	104,7
na 1 km ² w dam ³	20,2	17,6	17,6	99,8

Ochrona powietrza atmosferycznego

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. ton:				
pyłowych	3,9	3,9	3,6	91,4
gazowych (bez CO ₂)	134,7	118,9	108,6	91,3

a Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi), dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii. **b** Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych. **c** Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych. **d** Łącznie z kolektorami. **e** Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. **f** Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków - dane szacunkowe, ludność ogółem - na podstawie bilansów. **g** Odprowadzone do wód lub do ziemi.

TABL. 1. WYBRANE DANE O OCHRONIE ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
<i>Ochrona powietrza atmosferycznego (dok.)</i>				
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na 1 km ² w tonach:				
pyłowych	0,3	0,3	0,2	66,7
gazowych (bez CO ₂)	8,9	7,8	7,2	92,3
Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń w %:				
pyłowych	99,5	99,4	99,5	100,1
gazowych (bez CO ₂)	47,8	52,1	54,9	105,4
<i>Odpady przemysłowe i komunalne</i>				
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych):				
wytworzone w ciągu roku:				
w tys. ton	6654	6781	6431	94,8
na 1 km ² w tonach	438	447	424	94,9
dotychczas składowane (nagromadzone ^a ; stan w końcu roku):				
w tys. ton	141177	115281	114461	99,3
na 1 km ² w tys. ton	9,3	7,6	7,5	98,7
Tereny składowania odpadów w ha:				
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	805	757	725	95,8
zrekultywowane w ciągu roku	2,0	62,0	-	x
Zebrane odpady komunalne zmieszane ^b (w ciągu roku)				
w tys. ton	637	609	592	97,3
w tym z:				
handlu, małego biznesu, biur i instytucji	208	191	136	71,1
usług komunalnych	23,5	20,4	24,8	121,2
gospodarstw domowych:				
ogółem	405	397	432	108,8
na 1 mieszkańca w kg	121	118	129	108,5
<i>Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska</i>				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) służące:				
ochronie środowiska:				
w tys. zł	795861	702249	865596	123,3
na 1 mieszkańca w zł	238	210	258	122,9
gospodarce wodnej:				
w tys. zł	596095	416189	482562	115,9
na 1 mieszkańca w zł	178	124	144	116,1
<i>Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej</i>				
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych (stan w dniu 31 XII):				
w tys. ha	790	791	791	100,0
w % powierzchni województwa	52,1	52,1	52,1	x
na 1 mieszkańca w m ²	2361	2358	2353	99,8
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	2204	2207	2209	100,1
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	435	434	435	100,1
Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	28,6	28,6	28,6	100,0

a Na terenach własnych zakładów. b Dane szacunkowe.

TABL. 2. WAŻNIEJSZE DANE O OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń powietrza		Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w dam ³		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. ton		Nakłady na środki trwałe służące	
	pyłowych w tonach/km ²	gazowych (bez CO ²)	ogółem	w tym oczyszczane	ogółem	w tym poddane odzyskowi	ochronie	gospo-
							środowiska	darce wodnej
							w tys. złotych	
WOJEWÓDZTWO	0,2	7,2	267069	262110	6431,4	5928,5	865595,7	482562,1
Podregion krakowski	0,1	2,9	21863	20813	410,1	295,0	206138,5	38926,7
Powiaty:								
bocheński	0,0	0,4	2551	2551	38,5	32,7	19722,8	3307,0
krakowski	0,3	9,2	12400	11357	299,1	190,8	80140,5	15616,5
miechowski	0,0	0,3	690	690	6,7	6,7	11175,6	1763,1
myślenicki	0,0	0,2	2193	2189	34,3	34,1	47707,1	15982,9
proszowicki	-	-	590	590	-	-	8035,1	1979,3
wielicki	0,0	0,0	3439	3436	31,5	30,7	39357,4	277,9
Podregion m. Kraków	5,2	65,0	44437	44378	1311,9	1030,8	209003,5	61084,1
Miasto na prawach powiatu								
Kraków	5,2	65,0	44437	44378	1311,9	1030,8	209003,5	61084,1
Podregion nowosądecki	0,0	0,4	17481	17425	466,0	430,4	191237,6	57141,2
Powiaty:								
gorlicki	0,1	0,3	2529	2529	20,8	19,2	32540,3	4067,4
limanowski	-	0,0	2111	2111	15,2	15,2	24429,5	10552,0
nowosądecki	0,0	0,0	3135	3079	258,7	240,4	48242,4	17322,7
nowotarski	0,0	0,1	3409	3409	132,5	118,1	71046,4	3950,1
tatrzański	0,0	0,0	2891	2891	5,6	5,4	7338,1	8333,1
Miasto na prawach powiatu								
Nowy Sącz	2,3	28,0	3406	3406	33,2	32,1	7640,9	12915,9
Podregion oświęcimski	0,3	21,4	166222	162814	3864,3	3803,3	171199,6	282500,1
Powiaty:								
chrzanowski	1,0	28,6	13868	13791	1663,4	1655,1	17261,3	4290,1
olkuski	0,3	3,9	134440	134440	1579,5	1531,7	39923,9	12505,7
oświęcimski	0,3	110,8	14019	10691	567,4	564,4	51703,4	16820,2
suski	-	0,0	1323	1320	25,4	25,4	30018,0	3713,9
wadowicki	0,1	0,4	2572	2572	28,6	26,7	32293,0	245170,2
Podregion tarnowski	0,2	5,8	17065	16680	379,1	369,0	88016,5	42910,0
Powiaty:								
brzeski	0,0	0,5	2428	2417	99,2	99,2	13567,7	6966,3
dąbrowski	-	-	734	734	-	-	5227,2	1389,7
tarnowski	0,0	0,7	2868	2723	87,8	87,8	51394,6	4773,7
Miasto na prawach powiatu								
Tarnów	6,8	190,5	11035	10806	192,1	182,0	17827,0	29780,3